

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor/Autorka

Michal Wagner

Název práce

Tvorba atlasu České republiky zobrazující volby
do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2013

Studijní obor

Geomatika

Oponent práce

RNDr. Alena Vondráková, Ph.D.

Splnění cílů práce:

nadstandardně velmi dobře splněny s výhradami nebyly splněny

Odborný přínos práce:

nové výsledky netradiční postupy zpracování výsledků z různých zdrojů shrnutí výsledků z různých zdrojů bez přínosu

Matematická (odborná) úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Věcné chyby:

téměř žádné vzhledem k rozsahu přiměřený počet méně podstatné, větší množství podstatnější, větší množství závažné

Grafická, jazyková a formální úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Slovní hodnocení a dotazy:

Bakalářská práce Michala Wagnera je typickou kartograficko-geoinformatickou prací. Cílem práce, jak student uvádí, bylo „vyřešit tři základní úlohy – sběr informací o mapové a atlasové tvorbě (jejich analýza a případný návrh oprav), vytvoření kartografického projektu a zpracování samotného atlasu (včetně popisu jeho tvorby)“ (Abstrakt práce). Cíle práce hodnotím jako splněné, avšak to pouze díky rozsáhlosti práce, která je demonstrována vzniklým Atlasem. Student například informace o atlasové tvorbě nevyhodnocoval tak, jak sám v cílech práce uvádí, přitom přímo oponentka mu poskytla publikaci, ve které jsou aspekty atlasové kartografické tvorby řešeny.

Odborný přínos práce pro kartografii je zanedbatelný, přínos je spíše pro laickou veřejnost z hlediska publikování komplexních výsledků voleb v podobě kartografického zpracování.

Student se v práci dopouští řady polemik, se kterými nelze souhlasit. Jedná se například o tvrzení: „Vzniká tedy otázka, je-li vůbec možné vytvořit kvalitní kartograficky korektní soubor map s množstvím informací o volbách v ČR tak, aby dílo bylo pro čtenáře zároveň atraktivní. Toto je řešeno v kapitole 4 popisující tvorbu atlasu, kde je zjištěno, že vždy to možné není,“ (str. 6) – jak mohlo být zjištěno, že není možné vytvořit

atraktivní mapu výsledků voleb? Oslovil student více kartografů, aby takovou mapu vytvořili a prováděl pak výzkum atraktivnosti těchto map mezi uživateli? Výsledné mapy, ke kterým student dospěl, naplňují jeho tvrzení, ale toto nelze generalizovat na obecně platící fakt.

Jak student dospěl k poznání „*Mapy obsahující výsledky za celý stát jsou publikovány většinou samostatně a občas je jejich tvorba neodborná, protože na nich pracují lidé bez kartografického vzdělání,*“ (str. 6)? Zabýval se autorstvím u map, které hodnotil v rešerši?

„*Samotná práce by měla také ukázat způsoby špatných a správných vizualizací volebních výsledků a najít kompromisy mezi kartografickými pravidly a přáním uživatelů,*“ (str. 10) – tuto část práce neobsahuje.

Student cituje informace o publikování výsledků voleb, které uveřejnila ve své práci Dobromila Mrázková (Univerzita Palackého v Olomouci, 2013), přitom v rešeršní části vůbec neuvádí, že právě v její práci je přítomna i vizualizace výsledků voleb v celorepublikovém měřítku. Tato studentka řešila problematiku vizualizace výsledků voleb velmi obsáhle, student z její práce očividně čerpal a přitom ve stavu řešené problematiky ji zcela opomenul.

Student uvádí na straně 13 metodu nepravého kartogramu (citace „*Nepravý kartogram (Obr. 2.3) je tvořen jako kartogram bez prostorového základu (bez přepočtu na jednotku plochy),*“). Ona informace o „bezprostorovosti“ není úplně pravdivá – metoda nepravého kartogramu totiž vychází alespoň z nějaké charakteristiky zobrazovaného prostoru (typicky počet obyvatel) a problémem je, že bývá použita metoda kartogramu (z hlediska vyjadřovacích metod a parametrů) pro zcela bezprostorová absolutní data.

„*V České republice není jednoduché vytvořit jednotnou mapu ukazující správně výsledky voleb. Důvodem je nerovnoměrné rozložení obyvatelstva.*“ (str. 18) – oponentku práce by velmi zajímala obhajoba tohoto tvrzení. Navazuje to na již uvedené tvrzení autora, kdy ten se staví v podstatě negativně k tomu, že by bylo možné udělat dobrou mapu, čímž ovšem dává najevo pouze svou vlastní neznalost. Neexistuje nemožnost vytvořit dobrou mapu, jen na to nemusí vždy stačit dovednosti daného kartografa.

Cíl mapy nemůže být samoučelný. Tvrzení autora, že „*Vyrobený atlas bude primárně sloužit jako hlavní výsledek bakalářské práce autora,*“ je proto nevhodné. Mapa (atlas) má primárně sloužit ke sdělování informace uživateli, nikoliv jako prostředek k získání odborné kvalifikace.

Zcela nelze souhlasit s tvrzením autora „*Volba kartografického zobrazení vzhledem k účelu vytvořených map a okruhu uživatelů není podstatná. Zobrazení tedy bylo ponecháno Křovákovo, které je součástí vektorových dat ArcČR 500 použitých jako podkladová geografická data.*“ (str. 31). Právě nesprávná orientace území ČR (nesměřující k severu) je velmi často řešeným problémem na mapách ČR a z mnoha odborných zdrojů je možné zjistit, že moderní trend je zobrazovat ČR v uživatelsky přijatelnějším formátu (UTM, WGS 33N).

Student v koncepci atlasu zcela opomíjí skutečnost, že atlas by měl být souborem analytických, komplexních a v závěru i syntetických map. Atlas je tak souhrnem map analytických, a to natolik jednoduchých, že jejich vytvoření by mohlo být úkolem nepříliš náročné semestrální práce. Student nedostatečně řeší problematiku barevných stupnic, problematiku topografického podkladu a další.

Student uvádí, jak důležitá je titulní strana atlasu. V současném provedení je přitom příliš tmavá a je tím výrazně omezena čitelnost textu.

Nelogická je orientace map směrem do hřbetu. Proč student volil tuto formu?

Na straně 36 student uvádí, že „*Tyto vrstvy jsou primárně vytvořeny pro tvorbu map v měřítku 1 : 500 000, není důvod data dále upravovat, protože vytvářené mapy jsou v měřítku stejném nebo menším,*“ Při vědomí, že většina map v Atlase je v měřítku 1 : 2 000 000 nebo dokonce 1 : 5 000 000 nelze s uvedeným tvrzením souhlasit.

ATLAS

V Atlase jsou rozsáhlé části textu, které se shodují s textem na webových stránkách (např. na webových stránkách obce Šeberov a Hrnčíře, kde je jako autorka uvedena Petra Venturová). Mnoho textů je viditelně přejatých, avšak nejsou uvedeny potřebné citace, aby byly splněny formální náležitosti dle citačních norem a pravidel.

V Atlase se vyskytuje obrovské množství typografických a formálních chyb, například zarovnání různých formátů buněk v tabulce, nevyváženost velikosti písma (např. stránkování, ale i v mapách), nedostatečné mezery mezi jednotlivými kompozičními prvky apod.

Na všech mapách je nevhodně zvolena kompozice z hlediska orientace ČR (jak již bylo uvedeno výše). Dále se jedná o velmi výrazné měřítko – při využití stejného designu je možné měřítko potlačit použitím odstínů šedi, takto příliš poutá pozornost uživatele. V mapách jsou také hojné typografické chyby (použití rozdělovníku na místo pomlčky, uvedení „více ne“ na místo „více než“, „ob yv.“ na místo „obyv.“ apod.

U všech map by bylo vhodné zvážit vhodnost uveřejnění informace v tomto měřítku – mapa postrádá jakékoliv orientační prvky (sídla krajských měst, ORP apod.) a hranice obcí jsou velmi výrazné – na jejich znázornění by stačila bílá barva, která mapu nezatíží.

Další připomínky k jednotlivým mapám:

str. 17 – Volební účast – byly intervaly vytvořeny na základě histogramu? Hodnoty jsou nepříliš uživatelsky příjemné a odstíny barev v tmavší škále špatně odlišitelné. Barevná stupnice mohla začínat na mnohem světlejších barvách a výsledná mapa by nepůsobila tolik ponurým dojmem.

str. 19 – Počet získaných hlasů – bylo by vhodné souvislé hodnotové měřítko a případně i naznačení hodnotového měřítka v jednotlivých grafech. Rovněž označení krajů například dvoupísmennými zkratkami by mapu nezatížilo a zpřehlednilo. Velikost popisu v legendě je extrémně malá (například oproti popisu měřítka).

str. 23 – Vítězné strany – proč jsou barvy jiné než v grafu na str. 22? Jaké je řazení stran, když nejsou ani podle abecedy ani podle nejvyššího dosaženého výsledku?

str. 25 – Bašty politických příznivců – právě v této mapě, která je velmi prázdná, by bylo zcela určitě vhodné umístit popisy daných obcí. Takto je vypovídací schopnost mapy velmi snížena.

str. 27 – Podíl platných hlasů pro KSČM – problém je opět rozlišitelnost barev, vysoká fragmentace atd.

str. 31 – Podíl platných hlasů pro KDU-ČSL – zde je problém rozlišitelnosti barev skutečně velmi markantní

str. 35 – Podíl platných hlasů pro ODS – stejně jako u ostatních map se obávám, že nebylo provedeno správné rozložení hodnot ve stupnici – nachází se v mapě vůbec poslední kategorie?

V Atlase zcela chybí agregační mapy, které by shrnovaly výsledky za větší územní celky (například ORP) a tím poskytovaly větší možnost srovnání. Chybí mapy komplexní a syntetické. Nebyl proveden ani náznak pokusu o typizaci, která může být tolik významným ukazatelem právě na politických mapách.

V hlavní mapě (tečková metoda) se domnívám, že došlo k naprostému zkreslení výsledků. Jsou zcela potlačeny výsledky na malých obcích, protože zde nedosahuje počet voličů mnohdy ani hranice 400, natož pro jednu politickou stranu. Velmi jednoduchým řešením by přitom bylo využití více vah teček tak, jak je u tečkové metody vhodné. Současně podklad může být například formou stínovaného reliéfu, aby nebyla mapa prázdná (a použití bílé barvy jako barvy podkladové je také nevhodné).

Práci doporučuji – ~~nedoporučuji~~ uznat jako kvalifikační (nehodící se škrtněte).

Navrhuji hodnocení známkou:

Předložená bakalářská práce je průměrnou kartografickou prací. Student prokázal schopnost samostatné práce, ale její kvalita není nijak výrazná. Práci proto doporučuji k obhajobě, ale s průměrným hodnocením, tj. hodnocením „velmi dobře“ (tj. známkou 2 na stupnici 1–4), resp. hodnocením D (tj. známkou „uspokojivě“ na klasifikačním stupni ECTS).

Datum, jméno a podpis:

V Olomouci dne 8. 6. 2014

RNDr. Alena Vondráková, Ph.D.